JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA

MTIHANI WA KUHITIMU KIDATO CHA NNE

015/1 **ELIMU YA DINI YA KIISLAMU 1**

(For Both School and Private Candidates)

Muda: Saa 3 **MAJIBU** **Mwaka: 2009**

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A, B, C na D zenye jumla ya maswali matano.

2. Jibu maswali yote

3. Kila swali lina alama 20

maktaba.tetea.org
TETEA

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Prepared by: Maria Marco for TETEA

1. Chagua jibu sahihi katika maswali (i) – (x) kisha andike herufi yake katika kijitabu chako cha kujibia.

(i) Maelezo yanayotofautisha kati ya Sunnah na Hadith ni:
A. Sunnah ni matendo ya Mtume (s.a.w) ambapo hadith ni maneno yake.
B. Sunnah ni mwenendo na mafunzo ya Utume wake wakati hadith ni taarifa za maswahaba juu yake.
C. Sunnah ni mwenendo, mafundisho na maelekezo ya Mtume (s.a.w) wakati hadith ni taarifa juu ya Sunnah yake.
D. Sunnah ni matendo ya Mtume (s.a.w) ambapo hadithi ni simulizi juu ya Sunnah ya Mtume (s.a.w).
E. Sunnah ni mambo ya hiyari kuyatekeleza wakati hadith ni hekaya za paukwa pakawa.

Jibu: C
Sababu: Sunnah inajumuisha mwenendo na maelekezo ya Mtume (s.a.w), wakati Hadith ni taarifa na simulizi zinazohusu mwenendo huo.

(ii) "Na mtini Mwenyezi Mungu na Mtume ili mpate kurehemewa" (3:132).
.... na "Mitini Mwenyezi Mungu na Mtume wake ikiwa nyinyi ni katika walioamini kweli" (8:1).
Jambo kubwa linaloanishwa katika aya hizi ni:
A. Kumfanya Mtume (s.a.w) kigezo cha maisha yetu ya kila siku.
B. Kumuabudu Allah (s.w), Mtume (s.a.w) na dini yake kuliko nafsi zetu.
C. Kumtii Mtume (s.a.w) ni sehemu ya imani ya Kiislamu.
D. Kumtii Allah na Mtume wake ni njia ya kuokoka na maovu.
E. Kumtii Allah (s.w) kumeelezwa kuwa ni kufuata kanuni za Qur'an.

Jibu: C
Sababu: Kumtii Mtume (s.a.w) ni sehemu muhimu ya imani ya Muislamu, kama inavyoelezwa katika aya hizi.

(iii) Hadithi zilianza kuwekwa katika maandishi wakati wa:
A. Maswahaba.
B. Mtume (s.a.w).
C. Tabiin.
D. Tabiin Tabiin.
E. Umar bin Abdul-Aziz.

Jibu: E
Sababu: Khalifa Umar bin Abdul-Aziz aliagiza rasmi kukusanywa na kuandikwa kwa Hadith ili kuzuia kupotea kwa mafundisho hayo.

(iv) Vitabu mashuhuri vya Hadith vinavyotegemewa na Waislamu hujulikana kama Sahih Sitta kwa sababu:
A. Waandishi wake waliviipa vitabu hivyo jina hilo.
B. Waandishi wa vitabu hivi hawakuandika hadithi ila zilizopokelewa na watu zaidi ya wanne.
C. Waandishi wa vitabu hivi wamekusanya hadithi zenye kukidhi mahitaji yote ya maisha ya Muislamu.
D. Waandishi wa vitabu walihakikisha hadithi inakidhi vigezo vya Isnad na Matn kabla ya kuandika.

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Prepared by: Maria Marco for TETEA

E. Waandishi wote walikuwa wachamungu kweli kweli.

Jibu: D
Sababu: Sahih Sitta ni vitabu vya Hadith vilivyokusanya Hadith zilizokidhi vigezo madhubuti vya usahihi wa Isnad na Matn.

(v) Jambo ambalo halimo katika Hadith ya mambo saba yenye kuangamiza ni:
A. Kumshirikisha Mwenyezi Mungu.
B. Kucheza kamari.
C. Kula riba.
D. Kufanya uchawi.
E. Kula mali ya yatima.

Jibu: B
Sababu: Kucheza kamari si mojawapo ya mambo saba yenye kuangamiza yaliyotajwa katika Hadith.

(vi) Moja ya matatizo yaliyotatuliwa kwa kutumia Hadith za Mtume (s.a.w) katika kipindi cha maswahaba ni:
A. Uandishi wa Qur'an wakati wa Uthman (r.a).
B. Tatizo la Ali (r.a) na Mayahudi.
C. Zilipotokea tofauti za usomaji wa Qur'an.
D. Bibi Fatuma (r.a) alipodai mirathi ya baba yake.
E. Uchaguzi wa Khalifa wa kwanza wa Mtume (s.a.w).

Jibu: D
Sababu: Tatizo la mirathi ya Mtume lilitatuliwa kwa kutumia Hadith iliyoweka msingi wa sheria za mirathi.

(vii) Vitabu ambavyo Hadith zake zinategemewa na Waislamu wengi sana ni:
A. Sahihi Al-Bukhari na Sunan Abu Daud.
B. Sahihi Al-Muslim na At-Tirmidh.
C. Sunan ya Abu Daud na Ibn Majah.
D. Jami'u at-Tirmidh na Bukhari.
E. Sahihi ya Muslim na Bukhari.

Jibu: E
Sababu: Vitabu vya Sahihi Muslim na Sahihi Bukhari vinajulikana kwa kuwa mkusanyiko wa Hadith sahihi zaidi katika Uislamu.

(viii) Hadithi iliyo na Matn sahihi lakini wasimamiz wake si waaminifu huitwa:
A. Sahihi.
B. Hassan.
C. Dhaifu.
D. Maudhui.

E. Ahad.

Jibu: C
Sababu: Hadithi yenye Matn sahihi lakini wapokezi wake si waaminifu huchukuliwa kuwa dhaifu.

(ix) Isnad ni sehemu ya Hadith inayonyesha:
A. Msururu wa Hadith na majina ya wapokezi wake.
B. Wapokezi kuanzia wale walioishi wakati wa Mtume (s.a.w).
C. Msururu wa wapokezi toka aliyeyasikia kwa Mtume (s.a.w).
D. Msururu wa wapokezi tokea kwa Maswahaba wa Mtume (s.a.w).
E. Msururu wa wapokezi wa Hadith na historia ya maisha yao.

Jibu: A
Sababu: Isnad ni mlolongo wa majina ya wapokezi wa Hadith ambayo yanaonyesha uhalali wa usimulizi huo.

(x) Ibn Hajar Al-Asqalani ni mmoja wa wanachuoni wa kipindi cha Tabiin waliozama katika:
A. Elimu ya Hadith.
B. Ukusanyaji wa Hadith.
C. Kufutilia mas-ala ya fiqhi kwa kutumia Hadith.
D. Kukusanya Hadith na kuzielezea katika matendo.
E. Kufutilia mas-ala ya Kiislamu kwa hoja na Qiya.

Jibu: A
Sababu: Ibn Hajar Al-Asqalani alikuwa mwanachuoni wa Hadith maarufu, na kazi yake kubwa ilikuwa katika elimu ya Hadith.

2. Chagua kutoka orodha B kifungu cha maneno kinachowiana na kifungu cha maneno kutoka orodha A. Vifungu kutoka orodha B vinaweza kutumika zaidi ya mara moja.

ORODHA A
(i) Hatukukuteremshia Qur’an ili upate mashaka. Bali ni mawaidha kwa wenye kumwogopa Mungu (20:2-3).
(ii) Kwa yakini shetani ni adui yenu, basi mfanyeni adui kwani analitia kundi lake liwe katika watu wa Motoni (35:6).
(iii) Na bila shaka una tabia njema kabisa (68:4).
(iv) Na walisema waliokufuru: "Msisikilize Qur’an hii (inaposomwa), isije ikakupotezeni) na ipigeni makelele (isonwapo); huenda mkashinda (akawachilia mbali humo uzushi wake)" (41:26).
(v) Bila shaka mnao mfano mwema kwa Mtume wa Mwenyezi Mungu, kwa mwenye kumwogopa Mwenyezi Mungu na Siku ya Mwisho, na kumtaja Mwenyezi Mungu sana (33:21).
(vi) Mwenyezi Mungu atawainua wale walioamini miongoni mwenu; na waliopawa elimu watapata daraja zaidi. Na Mwenyezi Mungu anazo habari za mnayoyatenda yote (58:11).
(vii) Amemfundisha mwanadamu mambo aliyokuwa hayajui (96:5).

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Prepared by: Maria Marco for TETEA

(viii) Kuwa hii (Qur’an) ni kauli ipambanayo haki, wala si mzaha (86:13-14).
(ix) Aysha (r.a) amesema: "Kwa hakika nimemuona Mtume akiteremshiwa Wahyi siku ya baridi kali na baada ya kumaliza kile kipande cha Wahyi siku hiyo alimilikiwa na jasho jingi kichwani mwake" (Malik).
(x) Na ukitaka kusoma Qur’an piga Audhubillah (kwanza, jikinge) kwa Mwenyezi Mungu (Akuhifadhi) na shetani aliyefukuzwa (16:98).
(xi) Na ikapigwa juu yao (chapa ya) dhila (unyonge) na umaskini; na wakastahiki ghadhabu ya Mwenyezi Mungu: Na haya ni kwa sababu walikufa wakiyakataa maneno ya Mwenyezi Mungu, na wakiawa Manabii pasipo haki. Basi haya ni kwa sababu ya kuasi kwao na kupindukia mipaka (ya Mwenyezi Mungu) (2:61).
(xii) Bibi Aysha (r.a) alisema: "Kilichoanza katika Wahyi wa Mtume ni ndoto za kweli. Alikuwa Mtume (s.a.w) hapiti chochote isipokuwa hutokea kama alivyoota."
(xiii) Wakasema makafiri: "Hayakuwa haya ila ni kiini macho" (10:2).
(xiv) Na wanaposomewa Aya zetu zilizowazi, wale wasioogopa kukutana Nasi husema: "Lete Qur’an isiyokuwa hii" (10:15).
(xv) Na haiwezekani kuwa hii Qur’an imetungwa, haitokani na Mwenyezi Mungu. Bali inayasadikisha yaliyokuwa mbele yake, na ni maelezo ya Vitabu (viliyopita). Haina shaka kuwa imetoka kwa Mola wa walimwengu wote (10:37).

ORODHA B
A. Elimu ina nafasi ya kwanza katika Uislamu.
B. Upinzani dhidi ya Qur’an ni mkongwe.
C. Mtume ndio kigezo cha Muislamu.
D. Al-Fatiha (1:5-7).
E. Qur’an ni neno la Mwenyezi Mungu.
F. Tahadhari dhidi ya shetani.

Majibu
(i) E
(ii) F
(iii) C
(iv) B
(v) C
(vi) A
(vii) A
(viii) E
(ix) E
(x) F
(xi) B
(xii) A
(xiii) B
(xiv) B
(xv) E

3. Panga vipengele vya (a), (b) na (c) katika mtiririko wenye kuleta mantiki. Andika herufi na namba tu zinazoashiria katika kijitabu chako cha kujibia.

(a) Uislamu ndio Dini iliyo sawa sawa na ndilo umbo la Mwenyezi Mungu alilowaumbia binadamu kwa mujibu wa Qur'an (30:30):
(i) Hiyo ndiyo Dini iliyo ya haki
(ii) Ndilo umbo lile Mwenyezi Mungu alilowaumbia watu
(iii) Basi uelekeza uso wako katika Dini iliyo sawa sawa
(iv) Hakuna mabadiliko katika maumbile ya viumbe vya Mwenyezi Mungu
(v) Lakini watu wengi hawajui

Majibu: (a) (ii), (i), (iii), (iv), (v)

(b) Ujio wa Mitume wa Allah (s.w) baada ya Nabii Adam (a.s) ni kama ifuatavyo:
(i) Yaakub (a.s) akifuatiawa na Yusuf (a.s) baada yao
(ii) Hud (a.s) akifuatiawa na Salehe (a.s), baada yao
(iii) Ismail (a.s) akifuatiawa na Is-haq (a.s), baada yao
(iv) Ibrahim (a.s) akiambatana na Lut (a.s), baada yao
(v) Idris (a.s) akifuatiawa na Nuhu (a.s) baada yao

Majibu: (b) (v), (iv), (iii), (ii), (i)

(c) Hakika mwanadamu ametunukiwa akili ili aweze kumyakini Allah (s.w) na kumtii ipasavyo:
(i) Allah (s.w) na kumtii ipasavyo
(ii) Katika Uislamu kumuamini Allah (s.w) si suala la kibubusa
(iii) Hakika wanyama viovu mbele ya Mwenyezi Mungu ni hawa wanaojipa uziwi wa (kutosikia haki), wanaojipa ububu (wasiikiri hiyo haki), ambao hawayatilii akili (wanaoyaombiwa) bali huyakataa tu bila kuyapima kwanza (8:22)
(iv) Kuna alama nyingi tu katika ulimwengu na mafunisho ya Mitume zinazothibitisha kuwepo kwa Allah (s.w)
(v) Kwa hiyo mwanadamu asiyemkiri na kumtii Allah (s.w) hana tofauti na mnyama kwa mujibu wa Qur'an

Majibu: (c) (i), (ii), (iv), (iii), (v)

4. Jibu kwa ufupi kwa kujaza nafasi zilizo wazi katika swali la (i) – (xv). Andika neno au maneno yanayokosekana tu katika kijitabu chako cha kujibia.

(i) Shahada ya kweli ni ile inayotamka kutoka na kudhihirishwa katika matendo ya kila siku.
(ii) Nguzo za swala ya maiti ni nia (a), kusimama mpaka iishe swala (b), (c), na kutoa salamu (d).
(iii) Kibla cha sasa cha ummah huu wa Mtume Muhammad (s.a.w) ni (a) Al-Kaaba, kibla cha mwanzoni kilikuwa (b) Baytul-Maqdis.
(iv) Nguzo za swala zimegawanyika makundi yafuatayo: nia (a), (b) kusimama, (c) rukuu, (d) kufuata utaratibu.

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Prepared by: Maria Marco for TETEA

(v) Benki za kitwaghuuti huendeshwa katika mfumo wa malimbikizio ya riba wakati Benki za Kiislamu huendeshwa kwa misingi ya (a) ushirikiano, (b) ukweli.
(vi) Kwa mujibu wa Qur'an, masharti mawili ya Hija ni (a) nia na (b) uwezo wa kifedha.
(vii) Matendo ya ibada ya Hija yanayopandikiza hisia za umoja, upendo, undugu na usawa ni (a) Ihram (nia), (b) Tawaf, (c) Sai, na (d) Arafah.
(viii) Kwa mujibu wa Qur'an, mahari yametajwa kama (a) zawadi anayotoa mume muoaji kumpa (b) mke wake.
(ix) Kwa mtazamo wa Kiislamu talaka ni (a) njia ya mwisho inayochukiza mbele ya (b) Allah.
(x) Miongoni mwa haki zinazofungamana na mali ya urithi ni (a) Zakat, (b) Qardh, na (c) Qisas.
(xi) Kwa mujibu wa Qur'an, fungu la urithi la mama mzazi wa marehemu ambaye ameacha watoto wa kike na mtoto wa kiume kama warithi pekee ni (a) 1/6 ya mali ya urithi baada ya kutoa Usia na (b) madeni.
(xii) Misingi ya sheria ya Kiislamu ni (a) Qur'an, (b) Sunnah, (c) Ijma, na (d) Qiyas.
(xiii) Kwa mtazamo wa Uislamu, maadili mema hupatikana kwa kufuata barabara mwongozo wa (a) Qur'an, (b) Sunnah.
(xiv) Na nani atajitenga na mila ya Ibrahim isipokuwa ameitia nafsi yake katika upumbavu? (2:130). Mila ya Ibrahim ni (a) Tauhidi, ambayo ndiyo mila ya (b) Mitume.
(xv) Muongozo wa uongozi katika jamii yoyote ya Kiislamu ni huu: (a) Allah, (b) Mtume (s.a.w), (c) Ulul-Amir, (d) Raia.

SEHEMU E: TAREKH

5. Chagua neno au kifungu cha maneno (i)–(xxxi) ili kukamilisha kauli (a)–(o) kwa usahihi.

Maneno au vifungu vya maneno
(i) Surat Bani Israil
(ii) Katiba ya Madinah
(iii) Hudaybiya
(iv) Qadhi
(v) Umoja
(vi) Kuunda Ummah
(vii) Utume
(viii) Kuwabashiria watu pepo
(ix) Kusimama usiku kuswali
(x) Kuwahofisha watu na moto
(xi) Tanganyika
(xii) Faradhi
(xiii) Aqaba
(xiv) Uhud
(xv) Utii kwa Allah na Mtume wake
(xvi) Mtume
(xvii) Swala
(xviii) Udhaifu wa imani
(xix) Ikhlas

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Prepared by: Maria Marco for TETEA

(xx) Tamaa ya kipato cha dunia
(xxi) Kumwonyesha Mtume baadhi ya alama za Mwenyezi Mungu
(xxii) Kumuwezesha kukubalika
(xxiii) Magumu
(xxiv) Makafiri
(xxv) Kumtukuza Mwenyezi Mungu
(xxvi) Mkataba
(xxvii) Amil

Majibu ya Maswali

(a) Sababu za kuletwa Mitume ni (xv) utii kwa Allah na Mtume wake na (xxiv) makafiri.
(b) Misingi ya awali ya kulingania Uislamu aliyopewa Mtume (s.a.w) ni pamoja na (ix) kusimama usiku kuswali na (xx) tamaa ya kipato cha dunia.
(c) Kazi ya msingi iliyofanywa na mafunzo ya Ilhamu kwa Mtume kabla ya kupewa (vii) Utume ni (ii) kuunda Ummah.
(d) (xxiii) Magumu waliyoyakabili Waislamu wa Makka wakati wa Mtume (s.a.w) yanatoa fundisho la (v) umoja kwa Waislamu wa leo.

(e) Sababu ya safari ya Mtume ya Isra kama inavyobainishwa katika (i) Surat Bani Israil ni (xxi) kumwonyesha Mtume baadhi ya alama za Mwenyezi Mungu.

(f) (ii) Katiba ya Madinah ni miongoni mwa Taasisi za kiislamu alizoziitumia Mtume (s.a.w) kuanzisha serikali ya Kiislamu.

(g) (xxvi) Mkataba na walii vilikuwa vyeo vya viongozi wa mikoa wa Serikali ya Kiislamu wakati wa Mtume (s.a.w) na wakati wa Makhalifa.

(h) (xii) Faradhi ndio mambo muhimu ya msingi yaliyowapelekea Waislamu kushinda.

(i) (xiv) Uhud ni mchango mkubwa wa Uislamu katika kujenga nguvu ya kijeshi.

(j) Miongoni mwa sababu zilizopelekea Waislamu wengi kuuhama Uislamu mara tu baada ya kutawafu Mtume ni (xviii) udhaifu wa imani.

(k) (xix) Ikhlas ni moja ya nguzo za Uislamu isiyoamrishwa ardhini na huchukuliwa kama ni ibada ya kumtukuza Mwenyezi Mungu.

(l) (xxvi) Mikataba miwili ya kiiasa iliyofanyika kati ya (xiii) Aqaba na watu wa Yathrib kabla ya Hijra ni mfano wa uaminifu wa viongozi wa Kiislamu.

(m) Funzo kubwa kutoka katika vita vya (xiv) Uhud ni kuwa hapana mafanikio pasipo (v) umoja.

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Prepared by: Maria Marco for TETEA

(n) Fundisho wanalopata wanaharakati wa Kiislamu kutokana na vita vya (xiv) Uhud ni kuwa (xxii) kumuwezesha kukubalika kutaendelea kuimarisha Uislamu.

(o) (ii) Katiba ya Madinah ndio katiba ya kwanza kuandikwa duniani ambayo imeandika kwa (xix) Ikhlas.

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Prepared by: Maria Marco for TETEA